

N SIODbevraging A2
MH/JC/AS
936-2024

Brussel, 10 december 2024

ADVIES

over

DE SIOD BEVRAGING INZAKE SOCIALE FRAUDE

(goedgekeurd door het bureau op 3 juni 2024,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 10 december 2024)

De Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) heeft de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO op 24 april 2024 gevraagd deel te nemen aan haar bevraging inzake sociale fraude. Na raadpleging van de betrokken beroeps- en interprofessionele organisaties en de leden van de commissie Algemeen KMO-beleid heeft het bureau van de Hoge Raad op 3 juni 2024 bij hoogdringendheid onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 10 december 2024.

Vragen

1. Uitdagingen op lange termijn en strategische objectieven

Dit onderdeel peilt naar uw visie over uitdagingen op middellange termijn (vier jaar) en de identificatie van strategische doelstellingen ter ondersteuning van het Strategisch Actieplan 2026-2029.

Vraag 1A: De strijd tegen sociale fraude wordt met diverse uitdagingen geconfronteerd. Gelieve voor elke uitdaging het belang ervan aan te geven. U kunt ook een reeks uitdagingen toevoegen in de laatste regels naast “Andere”.

Uitdaging	1 – helemaal niet belangrijk	2 – niet belangrijk	3 - neutraal	4 – belangrijk	5 – heel belangrijk	Ik weet het niet/geen mening
Vereenvoudigen van de regelgeving.					5	
Zorgen voor een uniforme toepassing van de regelgeving.				4		
Versterken van de financiële middelen van de inspectiediensten en/of auditoraten.			3			
Versterken van de middelen m.b.t. het personeel van de controlediensten en/of auditoraten.			3			
Acties ondernemen die in verhouding staan tot de ernst van de fraude.					5	
De transparantie van de acties van de inspectiediensten verhogen.				4		
De acties toespitsen op het verminderen van de risico's (zie werkgeverspiramide).					5	
De werkmethoden van de inspectiediensten moderniseren door technologische ontwikkeling.				4		
De hinder t.g.v. controles op de bedrijfscontinuïteit beperken.					5	
De samenwerking tussen inspectiediensten, administraties en andere spelers verbeteren.					5	
Een beleid implementeren voor het beheer van agressie op inspecteurs.			3			

De rapportage en de valorisatie van de resultaten van de strijd tegen sociale fraude standaardiseren.			3			
Informeren en adviseren over nieuwe trends en prioritaire fraudefenomenen.			3			
Een methodologie ontwikkelen om de impact van acties te meten.			3			
De samenwerking met de financiële inspectiediensten intensiveren.					5	
De perceptie van het risico om betrappt te worden verhogen door middel van voorlichtingscampagnes.				4		
De rapportering standaardiseren en de traceerbaarheid van resultaten in de strijd tegen sociale fraude verbeteren.			3			
Flexibiliteit van de arbeidsmarkt opnemen in ons denken.					5	
Investeren in de vaardigheden en methoden die nodig zijn om grensoverschrijdend werk op internationaal niveau aan te pakken.					5	
In de hele handhavingsketen optreden en gebruik maken van de interventiemix.				4		
ANDERE (gelieve in te vullen): Gericht op zoek gaan naar malafide ondernemingen (bijv. in de verhuissector zij die niet als onderneming geregistreerd zijn of in een andere sector actief zijn, of bijv. in de bouwsector de ingewikkelde dossiers zoals de filières) en daarbij gebruik maken van nieuwe technologieën (zoals datamining).					5	
ANDERE (gelieve in te vullen):						

Vraag 1B: Welke van de bovenstaande uitdagingen behoren volgens u tot de top drie?

- Vereenvoudigen van de regelgeving.
- Acties ondernemen die in verhouding staan tot de ernst van de fraude.
- In de hele handhavingsketen optreden en gebruik maken van de interventiemix.

Vraag 2: Het Operationeel Actieplan 2023-2024 is opgebouwd rond zeven strategische doelstellingen op het gebied van sociale fraude. Gelieve hieronder het belang aan te kruisen van deze strategische doelstellingen¹ voor uw organisatie in de komende vier jaar (2026-2029) door een kruisje te zetten in de juiste kolom (bijv. een kruisje in kolom 4 - belangrijk als u deze doelstelling belangrijk vindt). U kunt ook andere strategische doelstellingen opnoemen die u belangrijk vindt voor de komende vier jaar. Natuurlijk zal dit afhangen van de nieuwe regering, maar het is nuttig om na te denken over wat volgens u de strategische doelstellingen zouden moeten zijn. Gelieve u te beperken tot de strategische doelstellingen met betrekking tot (het bestrijden van) sociale fraude.

	1 – Helemaal niet belangrijk	2 – Niet belang rijk	3 – Gemid deld	4 – Belang rijk	5 – Heel belang rijk	Ik weet het niet/gee n mening
Sociale fraude en sociale dumping verminderen door de Europese en internationale samenwerking te versterken.					5	
Het waarborgen van het concurrentievermogen van onze bedrijven en daarmee het garanderen van eerlijke concurrentie.					5	
Een inclusievere arbeidsmarkt creëren die de veiligheid en gezondheid op het werk garandeert voor alle werknemers.			3			
Versterking van de inspectiediensten om te zorgen voor een grotere capaciteit om op te treden en een grotere slagkracht.			3			
Vereenvoudigen van de administratie, de wetgeving en verbetering van de informatie om de transparantie te vergroten, onbedoelde onregelmatigheden te voorkomen en social engineering te bestrijden.					5	
Verhogen van het risico om gepakt te worden en verbeteren van de effectiviteit van sancties.				4		
Het voorkomen van sociale fraude.					5	
Wederzijdse uitwisseling van kennis tussen diensten.				4		
Kennis vergroten.			3			
Communiceren en rapporteren over de resultaten van het werk van de inspectiediensten.			3			
Intensievere samenwerking in de strijd tegen sociale fraude en fiscale fraude.					5	
ANDERE (gelieve in te vullen): Sectorale aanpak en samenwerken met de sociale partners van de sectoren in kwestie					5	
ANDERE (gelieve in te vullen): Gebruiken van nieuwe technologieën en big data beschikbaar in de verschillende sectoren (bijv. gegevens van de vakantiefondsen en fondsen van bestaanszekerheid).					5	

¹ Voor meer duiding omtrent de strategische objectieven wordt verwezen naar het .

Vraag 3: De factoren hieronder zijn eerder opgesomd als kritieke succesfactoren voor het bereiken van strategische doelstellingen. Kritieke succesfactoren zijn een beperkt aantal factoren die: doorslaggevend zijn voor het bereiken van (organisatie)doelstellingen; noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van essentiële activiteiten; onder controle moeten worden gehouden omdat ze de goede werking van de organisatie garanderen; bepalend zijn voor de prestaties van de organisatie. Denkt u dat deze factoren in uw dienst kunnen worden geïmplementeerd? Als deze factoren niet kunnen worden geïmplementeerd op uw afdeling, wat stelt u dan voor (behalve meer personeel en ICT-middelen) om het mogelijk te maken? Als u bijvoorbeeld geen specifieke opleiding voor inspecteurs kunt organiseren, zou het organiseren van gezamenlijke trainingen een van de te ondernemen acties kunnen zijn. U kunt ook andere kritieke succesfactoren toevoegen die hieronder niet worden vermeld (met name voor de strategische doelstelling “preventie van sociale fraude”).

	JA	NEE	Welke oplossing zou kunnen worden overwogen?
Standaardisatie van inspectieprocedures			
Effectieve sancties			
Vereenvoudigen van de regelgeving			
Administratieve vereenvoudiging			
Coherente informatie voor geïnspecteerde partijen			
Bijscholing voor inspecteurs			
Meer doelgerichte aanpak van controles			
Voldoende capaciteit in termen van VTE-inspecteurs			
Een effectief repressief beleid			
Multidisciplinaire eenheden gespecialiseerd in elke type fraude			
Samenwerking met externe diensten (politie, justitie, financiën, enz.)			
Samenwerking met andere inspectiediensten			
Duidelijke en vastomlijnde doelstellingen voor de inspectiediensten			
Uitwisseling van gegevens tussen diensten			
Doeltreffend gerechtelijke follow-up van zaken die door de sociale inspectie zijn behandeld			
Preventie van onopzettelijke overtredingen door informatiecampagnes			
Kennisoverdracht			
Vergroten van het risico om betraapt te worden			
Toegankelijkheid van inspecteurs om de bescherming van arbeidsvoorwaarden te waarborgen			
Training van personeel in IT-tools			
Datamining en datamatching			
Eerlijke regelgeving voor eerlijke concurrentie			
Internationale samenwerking			
OVERIGE: Richtlijnen per sector			
OVERIGE: Lijst van erkende ondernemingen in bepaalde sectoren			

OVERIGE: Autocontrole-systeem in bepaalde sectoren			
OVERIGE: Harmonisatie van de interpretatie door inspecteurs op het terrein (want nog verschillend van de standaardisering van procedures)			

Vraag 4: In onze samenleving zijn er verschillende trends die een impact hebben/mogelijk hebben op de werking van de sociale inspectiediensten en de strijd tegen sociale fraude. Welke impact zullen volgens u de volgende trends hebben op de (bestrijding van) sociale fraude in de komende vier jaar (gelieve voor elk voorbeeld de juiste kolom aan te kruisen)²? Licht de impact van deze trends toe. Bij "andere" kunt u een trend toevoegen die u belangrijk vindt.

Type factor	Voorbeelden	Klein	Middelmatig	Groot	Verduidelijking
Politieke factoren	Belastingdruk			X	Tewerkstelling terug aantrekkelijk maken
	Politieke stabiliteit		X		
	Besparings-of investeringsbeleid gelinkt aan de Covid-19-crisis	X			
	Andere:				
Economische factoren	Impact van globalisering			X	
	Arbeidskosten			X	
	Flexibilisering van werk			X	De huidige arbeidsduurwetgeving is grotendeels niet meer aangepast aan de maatschappelijke evoluties. Anderzijds brengen bepaalde evoluties zoals de platformeconomie extra risico's inzake sociale fraude en oneerlijke concurrentie met zich mee.
	Evolutie arbeidsmarkt		X		
	Gevolgen Covid-19-crisis (bv. faillissementen, werkloosheid)	X			
	Andere: te laag aanbod arbeid				
Sociale factoren	Internationalisering en migratie			X	
	Ecologie en duurzaamheid	X			
	Covid-19-crisis	X			
	Privacy	X			
	Andere:				
Technologische ontwikkelingen	Digitalisering			X	Efficiëntere controles en minder administratieve lasten door digitalisering
	Artificiële intelligentie		X		
	Andere:				

² Deze factoren zijn gebaseerd op het STEP- of PEST-model

2. Fraudefenomenen

In dit onderdeel wordt gekeken naar uw mening over en ervaringen met een aantal fraudeverschijnselen (zie pijler 3 van de rapportage) ter ondersteuning van het Strategisch Actieplan 2026-2029 en het actieplan 2025-2026 Sociale Fraude. U wordt gevraagd om de fraudefenomenen te scoren op basis van een aantal criteria.

Vraag 5: Gelieve voor elk fenomeen aan te geven hoe groot de omvang is van sociale fraude. U kan dit doen door een kruisje te zetten in het correcte vakje. Met omvang wordt het volgende bedoeld: het aantal inbreuken; het aantal betrokken ondernemingen en personen bij deze inbreuken; het

sociaalrechtelijk, economisch, fiscaal, sociaal voordeel of voordelen die de pleger geniet bij deze inbreuken; etc. U kan zelf een (nieuw) fenomeen toevoegen dat niet is opgenomen in de lijst, maar waaraan wel de nodige aandacht moet worden geschonken.

		1 – heel laag	2 – laag	3 – Matig	4 – Belangrijk	5 – heel belangrijk	NVT (ik weet het niet)
Sociale dumping						5	
Niet-aangegeven arbeid						5	
Mensenhandel en economische uitbuiting (inclusief grootstedenproblematiek)					4		
Uitkeringsfraude ALGEMEEN					4		
Uitkeringsfraude PER CATEGORIE	Combinatie met andere uitkering				4		
	Misbruik van tijdelijke werkloosheid				4		
	Valse onderwerping				4		
	Domiciliefraude				4		
	Fraude met ziekte- uitkeringen toegekend door ziekenfondsen			3			
	Onregelmatigheden met tijdskrediet en loopbaanonderbreking			3			
Bijdragefraude ALGEMEEN				3			
Bijdragefraude PER CATEGORIE	Schijnzelfstandigen			3			
	Frauduleuze sociale zekerheidsbijdragen			3			
	Artikel 30bis/ter			3			
	Starters		2				
	(Stilzwijgend) geen kwartaalaangifte doen			3			
Fraude met prestaties door zorgverleners			2				
Sociale wetgeving	Rechtzettingen			3			
Fraude in de platformeconomie					4		
Frauduleuze faillissementen				3			
Identiteitsfraude				3			
Andere (gelieve in te vullen):							

Vraag 6: Gelieve voor elk fenomeen aan te geven hoe u sociale fraude ziet evoluëren in de toekomst. U kan dit doen door een kruisje te zetten in het correcte vakje. U kan zelf een (nieuw) fenomeen toevoegen dat niet is opgenomen in de lijst, maar waaraan wel de nodige aandacht moet worden geschonken.

		1 – heel laag	2 – laag	3 – Matig	4 – Belangrijk	5 – heel belangrijk	NVT (ik weet het niet)
Sociale dumping					4		
Niet-aangegeven arbeid					4		
Mensenhandel en economische uitbuiting (inclusief grootstedenproblematiek)					4		
Uitkeringsfraude ALGEMEEN							NVT
Uitkeringsfraude PER CATEGORIE	Combinatie met andere uitkering						NVT
	Misbruik van tijdelijke werkloosheid						NVT
	Valse onderwerping						NVT
	Domiciliefraude						NVT
	Fraude met ziekte- uitkeringen toegekend door ziekenfondsen						NVT
	Onregelmatigheden met tijdskrediet en loopbaanonderbreking						NVT
Bijdragenfraude ALGEMEEN				3			
Bijdragenfraude PER CATEGORIE	Schijnzelfstandigen			3			
	Frauduleuze sociale zekerheidsbijdragen			3			
	Artikel 30bis/ter			3			
	Starters		2				
	(Stilzwijgend) geen kwartaalaangifte doen			3			
Fraude met prestaties door zorgverleners				3			
Sociale wetgeving	Rechtzettingen			3			
Fraude in de platformeconomie					4		
Frauduleuze faillissementen					4		
Identiteitsfraude					4		
Andere (gelieve in te vullen):				3			

Vraag 7: Gelieve aan te geven in welke mate u de volgende fenomenen, die binnen uw bevoegdheden vallen, effectief kan aanpakken. In de laatste kolom kunt u desgewenst meer uitleg geven. U kunt een (nieuw) fenomeen toevoegen dat niet in de lijst is opgenomen, maar waaraan wel de nodige aandacht moet worden besteed.

		1 – onze dienst kan dit soort fraude helemaal niet effectief bestrijden	2 – onze dienst kan dit soort fraude niet doeltreffend bestrijden	3 – onze dienst kan dit soort fraude doeltreffend bestrijden	4 – onze dienst kan dit soort fraude doeltreffend bestrijden	5 – PA (weet ik niet)	Verklaring
Sociale dumping							
Niet-aangegeven arbeid							
Mensenhandel en economische uitbuiting (inclusief grootstedenproblematiek)							
Uitkeringsfraude ALGEMEEN							
Uitkeringsfraude PER CATEGORIE	Combinatie met andere uitkering						
	Misbruik van tijdelijke werkloosheid						
	Valse onderwerping						
	Domiciliefraude						
	Fraude met ziekte-uitkeringen toegekend door ziekenfondsen						
	Onregelmatigheden met tijdskrediet en loopbaanonderbreking						
Bijdragenfraude ALGEMEEN							
Bijdragenfraude PER CATEGORIE	Schijnzelfstandigen						
	Frauduleuze sociale						

	zekerheids- bijdragen						
	Artikel 30bis/ter						
	Starters						
	(Stilzwijgend) geen kwartaalaan- gifte doen						
Fraude met prestaties door zorgverleners							
Sociale wetgeving	Rechtzettinge n						
Fraude in de platformeconomie							
Frauduleuze faillissementen							
Identiteitsfraude							
Andere (gelieve in te vullen):							

Vraag 8: Gelieve voor elk van de fenomenen aan te geven hoe groot de fysieke en socio-economische impact is van het fenomeen waarvoor u verantwoordelijk bent. U kan dit doen door een kruisje te zetten in het correcte vakje. Met fysieke en socio-economische impact wordt bedoeld: schade, negatieve gevolgen voor individuen (bv. slachtoffers) en bedrijven, de eerlijke concurrentie en de sociale zekerheid. U kan zelf een (nieuw) fenomeen toevoegen dat niet is opgenomen in de lijst, maar waaraan wel de nodige aandacht moet worden geschonken.

		1 – heel laag	2 – laag	3 – Matig	4 – Belangrijk	5 – heel belangrijk	NVT (ik weet het niet)
Sociale dumping						5	
Niet-aangegeven arbeid						5	
Mensenhandel en economische uitbuiting (inclusief grootstedenproblematiek)					4		
Uitkeringsfraude ALGEMEEN					4		
Uitkeringsfraude PER CATEGORIE	Combinatie met andere uitkering				4		
	Misbruik van tijdelijke werkloosheid				4		
	Valse onderwerping				4		
	Domiciliefraude				4		
	Fraude met ziekte- uitkeringen toegekend door ziekenfondsen				4		

	Onregelmatigheden met tijdskrediet en loopbaanonderbreking		2				
Bijdragenfraude ALGEMEEN					4		
Bijdragenfraude PER CATEGORIE	Schijnzelfstandigen				4		
	Frauduleuze sociale zekerheidsbijdragen				4		
	Artikel 30bis/ter				4		
	Starters			3			
	(Stilzwijgend) geen kwartaalaangifte doen				4		
Fraude met prestaties door zorgverleners			2				
Sociale wetgeving	Rechtzettingen			3			
Fraude in de platformeconomie					4		
Frauduleuze faillissementen					4		
Identiteitsfraude				3			
Andere (gelieve in te vullen):							

Vraag 9: Gelieve voor elk van fenomeen de mate van effectieve politieke aandacht aan te geven. M.a.w. hoe groot is de beleidsprioriteit die in de realiteit aan het fenomeen wordt gegeven. U kan dit doen door een kruisje te zetten in het correcte vakje. U kan zelf een (nieuw) fenomeen toevoegen dat niet is opgenomen in de lijst, maar waaraan wel de nodige aandacht moet worden geschonken.

		1 – heel laag	2 – laag	3 – Matig	4 – Belangrijk	5 – heel belangrijk	NVT (ik weet het niet)
Sociale dumping					4		
Niet-aangegeven arbeid					4		
Mensenhandel en economische uitbuiting (inclusief grootstedenproblematiek)						5	
Uitkeringsfraude ALGEMEEN				3			
Uitkeringsfraude PER CATEGORIE	Combinatie met andere uitkering			3			
	Misbruik van tijdelijke werkloosheid			3			
	Valse onderwerping			3			
	Domiciliefraude			3			
	Fraude met ziekte-uitkeringen toegekend door ziekenfondsen			3			
	Onregelmatigheden met tijdskrediet en loopbaanonderbreking			3			

Bijdragenfraude ALGEMEEN				3			
Bijdragenfraude PER CATEGORIE	Schijnzelfstandigen			3			
	Frauduleuze sociale zekerheidsbijdragen			3			
	Artikel 30bis/ter			3			
	Starters			3			
	(Stilzwijgend) geen kwartaalaangifte doen			3			
Fraude met prestaties door zorgverleners							NVT
Sociale wetgeving	Rechtzettingen						NVT
Fraude in de platformeconomie		2					
Frauduleuze faillissementen				3			
Identiteitsfraude		2					
Andere (gelieve in te vullen):							

Vraag 10: Gelieve voor elk fenomeen de mate van intentie bij de inbreukpleger te scoren. De schaal loopt van 1 (helemaal geen intentie tot fraude) tot 5 (hoge intentie tot fraude). U kan dit doen door een kruisje te zetten in het correcte vakje. U kan zelf een (nieuw) fenomeen toevoegen dat niet is opgenomen in de lijst, maar waaraan wel de nodige aandacht moet worden geschonken.

		1 – helemaal niet doelbew ust	2 – niet doelbew ust	3 – gemidde ld	4 – doelbew ust	5 – erg doelbe wust	NVT (ik weet het niet)
Sociale dumping						5	
Niet-aangegeven arbeid					4		
Mensenhandel en economische uitbuiting (inclusief grootstedenproblema tiek)						5	
Uitkeringsfraude ALGEMEEN					4		
Uitkeringsfraude PER CATEGORIE	Combinatie met andere uitkering					5	
	Misbruik van tijdelijke werkloosheid					5	
	Valse onderwerping					5	
	Domiciliefraude			3			
	Fraude met ziekte- uitkeringen toegekend door ziekenfondsen			3			
	Onregelmatighede n met tijds krediet en			3			

	loopbaanonderbreking						
Bijdragenfraude ALGEMEEN				3			
Bijdragenfraude PER CATEGORIE	Schijnzelfstandigen			3			
	Frauduleuze sociale zekerheidsbijdragen			3			
	Artikel 30bis/ter		2				
	Starters		2				
	(Stilzwijgend) geen kwartaalaangifte doen				4		
Fraude met prestaties door zorgverleners				3			
Sociale wetgeving	Rechtzettingen			3			
Fraude in de platformeconomie					4		
Frauduleuze faillissementen					4		
Identiteitsfraude					4		
Andere (gelieve in te vullen):							

Vraag 11: Welk gewicht zou u toekennen aan de volgende criteria om de prioriteit van een fraudefenomeen te bepalen? U kunt kiezen uit drie verschillende gewichten. Een gewicht van 3 wordt toegekend aan een criterium dat zwaarder moet wegen dan een criterium dat een gewicht van 1 krijgt. Als u bijvoorbeeld vindt dat omvang een heel belangrijk criterium is, zet u een kruisje in kolom 3. Als u denkt dat politieke aandacht niet erg belangrijk is, zet u een kruisje in kolom 1.

Criteria/gewicht	1	2	3
Omvang			3
Evolutie		2	
Mogelijkheid tot effectieve aanpak		2	
Impact			3
Politieke aandacht		2	
Mate van intentie om te frauderen			3

Vraag 12: Welke andere (nieuwe) fenomenen en/of thema's moeten volgens u worden opgenomen in toekomstige actieplannen en waarom?

- Maatschappelijke zetel op postbusadres
- Opzettelijk zich onder verkeerde NACE-code registreren in KBO
- Opeenvolgende boekjaarverliezen zonder dat daar gevolgen worden aan gekoppeld
- Dag na faillissement andere onderneming oprichten
- Controle op publiciteit via sociale media
- Controle belasting niet-inwoners

Vraag 13: Welke andere sectoren dan diegene die in het actieplan zijn opgenomen moeten volgens u in toekomstige actieplannen worden opgenomen en waarom? Vermeld indien mogelijk de NACE-code(s) waarop u doelt. Gelieve ook aan te geven voor welke fase van de handhavingsketen (preventie, detectie, controle, sanctie, invordering) we acties moeten plannen. Er kunnen meerdere fasen worden toegevoegd.

Vraag 14: Op basis van eerdere bevragingen heeft de SIOD fraudefenomeenfiches opgesteld. Hieronder vindt u de fiche voor **sociale dumping**. Gelieve voor elk onderdeel van de fiche aan te geven wat de nieuwe inzichten/trends/behoefte zijn. Met andere woorden, gelieve de informatie uit de fiche te actualiseren met de nieuwste inzichten. U kan deze toevoegen in de tabel onder de fiche. Indien er geen actualisatie nodig is per onderdeel gelieve dit ook aan te duiden door “geen”.

Fenomeenfiche: sociale dumping

Risicoanalyse:

TYPE FRAUDE: omzeilen Europese verordeningen & nationale minimumlonen; (onterecht) detachering WN's om in België te werken; misbruik zelfstandigenstatuut; zwartwerk; vrijwillige schapping detachering om aangesloten te worden in België om te kunnen genieten van crisismaatregel overbruggingsrecht; shopping/misbruik paritaire comités; omzeilen gunningscriteria, overheidsaanbestedingen. Specifieke vorm: detachering WN's uit derde landen, via WG's uit EU-lidstaat of via postbusconstructies in de EU opgezet vanuit niet-EU lidstaten

CRIMINELE RAAKVLAKKEN: met verboden terbeschikkingstelling, socio-economische uitbuiting, criminele organisaties, witwassen, illegale migratiestromen, identiteitsfraude

ERNSTIGE EN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT: soms tot vaak. Schatting omvang: €10.000.000/jaar - schatting dark number: x10

BETROKKENEN: N=5000. Profiel: grote ondernemingen die werken in onderaanneming geven aan buitenlandse ondernemingen zonder reële activiteiten in land van herkomst; bouwsector, verregaande outsourcing in de vleessector aan OA's die afwisselend met binnen- en buitenlandse vennootschappen opereren in bewust opgezette fraudenetwerken; ondernemingen en zelfstandigen met buitenlandse origine/nationaliteit; gebruik digitale platformen

GELDSTROMEN NAAR BUITENLAND: ja, economische zoektocht naar lidstaat met minste belasting en wegsluiten crimineel verworven vermogens naar bv. buitenlandse vastgoedprojecten

EXTERNE INVLOEDEN op fenomeen: vrij verkeer WN's, verschillen in loon tussen landen, aantrekking beroepen lage of geen kwalificaties vereist (gebrekkige invulling vacante plaatsen in België), Covid-19-crisis, buitenlandse economische (crisis)situatie, neiging van ondernemingen en consumenten om transport en arbeid zo snel, flexibel en goedkoop mogelijk te willen.

Methodologie Handhaving:

PREVENTIE: (heel) erg belangrijk o.a. flitscontroles, informatiecampaagnes - nood aan o.a. eenvoudiger wetgeving, media coverage bij grote acties met inhoudelijk duiding achteraf, duidelijkheid over interpretatie (nieuwe) regels en uniforme interpretatie in de EU, sensibilisering (incl. burgers)

DETECTIE: (heel) erg belangrijk — o.a. knowhow inspecteurs, internationale samenwerking (moet beter) nood aan sensibiliseren andere inspectiediensten, verspreiden basiskennis, beschikbaarheid gespecialiseerde teams, datamining en datamatching

CONTROLE: heel erg belangrijk — o.a. samenwerking (SID, politie, int), diverse types controles nood aan uitdiepen samenwerking met fiscale administratie, internationaal simultane controles (met rogatoire uitwisseling), nieuwe methodes

SANCTIES: heel erg belangrijk administratieve & penale sancties, ambtshalve regularisatie — nood aan o.a. gegevensuitwisseling, intensieve samenwerking met justitie en voorafgaandelijke gezamenlijke strategiebepaling, goed uitgewerkte administratieve procedures, verruimde M.S., HA voor sancties, snellere sancties

INVORDERING: Heel erg belangrijk — nood aan uitwerken procedures en mogelijkheden tot internationale inning, mee aansprakelijk maken lokale mededaders, maximaal uitspelen wettelijke middelen inzake TBS, overwegen boetes aan buitenlanders laten innen door land van herkomst

Multidisciplinaire samenwerking: (heel) erg nuttig!

=> Meer samenwerking nodig met FOD Financiën, FOD Mobiliteit, Federale Politie, regionale en federale (inspectie)diensten, justitie, sociale partners, diensten overheidsopdrachten

Sociale dumping	Actualisatie: nieuwe inzichten - trends - noden	
Type fraude		
Criminele raakvlakken		
Ernstige en georganiseerde criminaliteit	Vooraf hiervoor meer middelen voorzien.	
Betrokkenen		
Geldstromen naar buitenland		
Externe invloeden op fenomeen		
Methodologie handhaving: hoe de aanpak optimaliseren?	Preventie	
	Detectie	
	Controle	Bij openbare aanbestedingen meer aandacht hebben voor sociale dumping
	Sanctionering	

	Invordering	
Multidisciplinaire samenwerking: belang en met welke actoren is er meer samenwerking nodig?		
Andere noden (bv. juridische hangijzers, nodige wetswijzigingen, ...)	Om bij de ondernemingen het draagvlak te vergroten, is het belangrijk dat de inspectie zich focust op de echte (opzettelijke) sociale fraude en niet meer op vergissingen en administratieve vergetelheden (zoals bijv. bij Checkinetwork wel eens voorkomt).	

Vraag 15: Hieronder vindt u de fiche over **niet-aangegeven arbeid**. Gelieve voor elk onderdeel van de fiche aan te geven wat de nieuwe inzichten/trends/noden zijn. M.a.w. gelieve de informatie uit de fiche te actualiseren met de nieuwste inzichten. U kan deze toevoegen in de tabel onder de fiche. Indien er geen actualisatie nodig is per onderdeel gelieve dit ook aan te duiden door “geen”.

Fenomeenfiche: niet-aangegeven arbeid

Risicoanalyse:

TYPE FRAUDE: tewerkstelling WN's BL nationaliteit (zonder geldig verblijf, zonder arbeidskaart of gecombineerde vergunning), cumul uitkeringen, niet-aangegeven WN's in Dimona, gebruik vervalste detacheringsdocumenten en geen onderwerping WN's aan SZ in land van herkomst, Kleine individuele fraude & belangrijke fraude.

CRIMINELE RAAKVLAKKEN: soms met georganiseerde MH (bv. nagelstudio's); smokkel van drugs en auto's; exotische restaurants; witwassen.

ERNSTIGE EN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT: soms tot geregeld

BETROKKENEN: erg veel; **divers profiel:** WG's & WN's vaak van BL origine (maar zeker niet uitsluitend), individuele betrokkenen, spookbedrijven, digitale platformen, risicosectoren: bouw, schoonmaak, horeca, transport, shysbars..., bouw: KMO's, transport: grote ondernemingen.

GELDSTROMEN NAAR BUITENLAND: geen consensus. Indien wel: omvang moeilijk te bepalen, moeilijk op te sporen en stil te leggen

EXTERNE INVLOEDEN op fenomeen: vrij verkeer goederen & WN's, Bolkestein-richtlijn, gebrek internationale samenwerking, loonkost, complexiteit wetgeving, vluchtelingencontext, sociale netwerken, technologie, gebrek gegevensuitwisseling, Covid-19-crisis

Methodologie Handhaving:

PREVENTIE: (matig) belangrijk — o.a. waarschuwing, flitscontroles — nood aan o.a. betere informatiecampaagnes, ruimere bekendmaking flitscontroles, digitale registratie-en controlemiddelen (na overleg met sociale partners)

DETECTIE: heel erg belangrijk o.a. knowhowinspecteurs, datamining & data-matching, detectie via intern dossierbeheer -nood aan o.a. samenwerkingsakkoorden, internationale samenwerking, samenwerking met ELA

CONTROLE: heel erg belangrijk — o.a. desktopcontroles, gerechtelijke onderzoeken, samenwerking SID's en Lokale Politie — nood aan o.a. grensoverschrijdende gemeenschappelijke controles, anonieme voertuigen, nieuwe methodes

SANCTIES: heel erg belangrijk= administratieve & penale sancties, ambtshalve regularisatie — nood aan o.a. communicatie naar andere betrokken diensten, administratieve sancties ook voor natuurlijke personen, hoofdelijke aansprakelijkheid voor sancties

INVORDERING: erg belangrijk — te optimaliseren via onmiddellijke inning, schuldvergelijking, internationale samenwerking, inbeslagname en confiscatie, overwegen boetes aan buitenlanders te laten innen door land van herkomst

Multidisciplinaire samenwerking: erg nuttig!

=> Meer samenwerking nodig met FOD Financiën, FOD Economie, FOD Mobiliteit, Lokale en Federale Politie, regionale en federale (inspectie)diensten, sociale partners, ELA, gewestenn internationale samenwerking.

Niet-aangegeven arbeid	Actualisatie: nieuwe inzichten - trends - noden	
Type fraude		
Criminele raakvlakken		
Ernstige en georganiseerde criminaliteit		
Betrokkenen		
Geldstromen naar buitenland		
Externe invloeden op fenomeen		
Methodologie handhaving: hoe de aanpak optimaliseren?	Preventie	
	Detectie	Meer aandacht in bepaalde sectoren voor publiciteit via sociale media, platformen en zoekertjeswebsites
	Controle	
	Sanctionering	
	Invordering	
Multidisciplinaire samenwerking: belang en met welke actoren is er meer samenwerking nodig?		
Andere noden (bv. juridische hangijzers, nodige wetswijzigingen, ...)		

Vraag 16: Hieronder vindt u de fiche over **mensenhandel en economische uitbuiting**. Gelieve voor elk onderdeel van de fiche aan te geven wat de nieuwe inzichten/trends/noden zijn. M.a.w. gelieve de informatie uit de fiche te actualiseren met de nieuwste inzichten. U kan deze toevoegen in de tabel onder de fiche. Indien er geen actualisatie nodig is per onderdeel gelieve dit ook aan te duiden door “geen”.

Fenomeenfiche: mensenhandel en economische uitbuiting

Risicoanalyse:

TYPE FRAUDE: MH is een gemeenrechtelijk misdrijf dat vaak samenhangt met sociaal-rechtelijke inbreuken (bv. tewerkstelling BL arbeidskrachten zonder arbeidskaart, zwart werk, geen respect arbeidswetgeving, tewerkstelling (BL) schijnzelfstandigen, niet betalen RSVZ-bijdragen, ...) en met precare situatie welzijn op het werk en huisvesting

CRIMINELE RAAKVLAKKEN: ja, bv. huisjesmelkerij, mensensmokkel, witwassen, oplichting

ERNSTIGE EN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT: Soms, maar er zijn ook veel kleinere cases van individuele werkgevers

BETROKKENEN: moeilijk om inschatting te geven van aantal betrokkenen, stijging aantal (aantal gedetecteerde slachtoffers = topje ijsberg), zowel Belgen als EU-burgers en niet EU-burgers, risicosectoren: handcarwashes, land-en tuinbouw, nagelstudio's, nachtwinkels, exotische horeca, huishoudelijke arbeid (au pairs, schoonmaakpersoneel, verzorgend personeel) en plaatsen waar potentiële slachtoffers geen direct contact hebben met het publiek

GELDSTROMEN NAAR BUITENLAND: Soms. Uitbuiters en in mindere mate slachtoffers transfereren soms (een deel van) hun inkomsten naar (familie in) het land van herkomst

EXTERNE INVLOEDEN op fenomeen: sancties t.a.v. werkgevers zijn onvoldoende financieel afschrikwekkend

Methodologie Handhaving:

PREVENTIE: erg belangrijk — o.a. informatiecampaagnes, samenwerkingsakkoorden- nood aan o.a. optimalisatie flitscontroles, internationale samenwerking, sensibilisering terreinactoren (kennis van indicatoren)

DETECTIE: erg belangrijk — o.a. knowhow inspecteurs, meldingen en verzoeken, detectie via intern dossierbeheer, informatie afkomstig van andere instanties—nood aan o.a. internationale samenwerking, doorgedreven vorming niet-gespecialiseerde sociaal inspecteurs met het oog op detectie van indicatoren, informatie afkomstig van diverse inspectiediensten, andere diensten derden

CONTROLE: erg belangrijk— o.a. samenwerking (SID, politie, int.), diverse types controles- nood aan o.a. systematische controles in risicosectoren In samenwerking met politiediensten, openbronnenonderzoek

SANCTIES: heel erg belangrijk — o.a. administratieve & penale sancties, amts-halve regularisatie nood aan o.a. uitbouw kadaster, communicatie naar andere betrokken instanties, gegevensuitwisseling, inbeslagnames, verzegelingen, voldoende zware correctie sancties

INVORDERING: heel erg belangrijk— te optimaliseren via schuldvergelijking, onmiddellijke inning, internationale samenwerking, tijdelijke inbeslagname, toewijzen van verbeurdverklarde goederen aan slachtoffers voor hun compensatie

Multidisciplinaire samenwerking: heel erg nuttig!

=> Meer samenwerking nodig met FOD Financiën, regionale en federale (inspectie)diensten, Federale Politie, FOD Economie

Mensenhandel en Economische uitbuiting (inclusief grootstedenproblematiek)	Actualisatie: nieuwe inzichten - trends - noden	
Type fraude		
Criminele raakvlakken		
Ernstige en georganiseerde criminaliteit		
Betrokkenen		
Geldstromen naar buitenland		
Externe invloeden op fenomeen		
Methodologie handhaving: hoe de aanpak optimaliseren?	Preventie	
	Detectie	
	Controle	
	Sanctionering	
	Invordering	
Multidisciplinaire samenwerking: belang en met welke actoren is er meer samenwerking nodig?		
Andere noden (bv. juridische hangijzers, nodige wetswijzigingen, ...)		

Vraag 17: Hieronder vindt u de fiche over **domiciliefraude**. Gelieve voor elk onderdeel van de fiche aan te geven wat de nieuwe inzichten/trends/noden zijn. M.a.w. gelieve de informatie uit de fiche te actualiseren met de nieuwste inzichten. U kan deze toevoegen in de tabel onder de fiche. Houd er rekening mee dat dit formulier niet alleen moet worden bijgewerkt voor **domiciliefraude**, maar ook, meer in het algemeen, voor **uitkeringsfraude**. Indien er geen actualisatie nodig is per onderdeel gelieve dit ook aan te duiden door “geen”.

Fenomeenfiche: uitkerings-en domiciliefraude

Risicoanalyse:

TYPE FRAUDE: fictieve aansluiting, identiteitsdiefstal, misbruik systeem van werkloosheid-of onderbrekingsuitkeringen (bv. tijdelijke werkloosheid voor BE werknemers en werk terzelfdertijd verder laten uitvoeren door BL werknemers via postbusvennootschap), incorrecte gezinssituatie en/of domicilie opgeven om een hogere tegemoetkoming/ uitkering te verkrijgen.

CRIMINELE RAAKVLAKKEN: soms

ERNSTIGE EN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT: soms

BETROKKENEN: begunstigen van uitkeringen (bv. werkloosheid, arbeidsongeschiktheid) die onterecht een uitkering wensen te ontvangen, die een hogere uitkering wensen te ontvangen alsmede een preferentiële terugbetaling van gezondheidszorgen en afgeleide voordelen, WG's die soms economische werkloosheid inroepen om lonen tijdelijk door de sociale zekerheid te laten dragen maar terzelfdertijd goedkopere OA's aanwerven.

GELDSTROMEN NAAR BUITENLAND: soms, indien link met criminele netwerken of indien de begunstigde of rechtgevendende personen feitelijk in het buitenland verblijft.

EXTERNE INVLOEDEN op fenomeen: socio-demografische gegevens zoals nieuwe samenwoningsvormen (bv. co-housing), invloed wetgeving inzake vergoeding van sociaal verzekerden volgens hun gezinssamenstelling, zowel in de materie werkloosheid als ziekte-en invaliditeitsverzekering, afhankelijkheid sociale uitkeringen van de gezinssituatie, Covid-19-crisis, gebrek aan grondigheid van sommige controles op inschrijvingen in het bevolkingsregister.

Methodologie Handhaving:

PREVENTIE: (erg) belangrijk —o.a. informatiecampaagnes/voorlichting, gebruik sociale media - nood aan o.a. optimalisatie informatiecampaagnes en samenwerkingsakkoorden

DETECTIE: matig tot heel erg belangrijk — o.a. datamining, datamatching, meldingen, informatie van andere instanties —nood aan optimalisatie datamining, informatie van andere instanties, samenwerking met fondsen voor bestaanszekerheid

CONTROLE: erg belangrijke, o.a. samenwerking met inspectiediensten en politie, controles domicilie, gegevensuitwisseling —nood aan o.a. optimalisatie samenwerking en gegevensuitwisseling

SANCTIES: erg belangrijk — administratieve sancties, strafrechtelijke geldboetes, terugvordering onverschuldigd bedrag —nood aan uitbouw kadaster

INVORDERING: erg belangrijk te optimaliseren via schuldvergelijking (afhankelijk van persoonlijke financiële situatie sociaal verzekerde)

Multidisciplinaire samenwerking: heel erg nuttig!

=> Meer samenwerking nodig met Lokale en Federale Politie, gemeenten, regionale en federale (inspectie)diensten, juridische diensten

Uitkerings-en domiciliefraude	Actualisatie: nieuwe inzichten - trends - noden	
Type fraude		
Criminele raakvlakken		
Ernstige en georganiseerde criminaliteit		
Betrokkenen		
Geldstromen naar buitenland		
Externe invloeden op fenomeen		
Methodologie handhaving: hoe de aanpak optimaliseren?	Preventie	
	Detectie	
	Controle	
	Sanctionering	
	Invordering	
Multidisciplinaire samenwerking: belang en met welke actoren is er meer samenwerking nodig?		
Andere noden (bv. juridische hangijzers, nodige wetswijzigingen, ...)		

Vraag 18: Hieronder vindt u de fiche over **bijdragefraude**. Gelieve voor elk onderdeel van de fiche aan te geven wat de nieuwe inzichten/trends/noden zijn. M.a.w. gelieve de informatie uit de fiche te actualiseren met de nieuwste inzichten. U kan deze toevoegen in de tabel onder de fiche. Indien er geen actualisatie nodig is per onderdeel gelieve dit ook aan te duiden door “geen”.

Fenomeenfiche: bijdragefraude

Risicoanalyse:

TYPE FRAUDE: zeer uiteenlopend, bv. betaling prestaties vergoedingen niet onderworpen aan SZ, aangifte fictieve prestaties -> uitkeringen, niet- aangegeven arbeid, schijnstatuten, schijnzelfstandigheid via digitale platformen, gebruik van vennootschapscarousel/failissementscarousels om aan betaling van bijdragen te ontsnappen, gebruik tijdelijke werkloosheid voor BE werknemers en terzelfdertijd werk verder laten uitvoeren door BL werknemers

CRIMINELE RAAKVLAKKEN: mogelijks met mensenhandel, criminele netwerken, drugshandel, schriftvervalsing, ...

ERNSTIGE EN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT: soms

BETROKKENEN: zeer divers, bv. actieve vennoten, helpers, fysieke zelfstandigen, digitale platformen. Risicosectoren: bouw, horeca, transport, land-en tuinbouw, carwash, recuperatie lompen en vodden, ...

GELDSTROMEN NAAR BUITENLAND: vermoedelijk, bv. buitenlandse digitale platformen

EXTERNE INVLOEDEN op fenomeen: socio-economisch, socio-demografisch, moeten betalen bijdragen, loonkost, complexiteit wetgeving, gebrek uniforme toepassing Europese wetgeving. sociale netwerken, technologie, gebrek aan gegevensuitwisseling

Methodologie Handhaving:

PREVENTIE: erg belangrijk - o.a. flitscontroles, termijn om zich in regel te stellen — nood aan o.a. nudging, informatiedeling door digitale platformen met overheid, digitale registratie-en controlemiddelen (na overleg met sociale partners)

DETECTIE: erg belangrijk= o.a. datamining, meldingen en verzoeken, informatie andere diensten — nood aan o.a. drones en webscraping

CONTROLE: (heel) erg belangrijk o.a. controle-instructies, diverse types controles, bestuurlijke handhaving, samenwerking nood aan o.a. optimalisatie mobiele toegang tot databanken, toename administratieve controles en controles ter plaatse

SANCTIES: (heel) erg belangrijk — administratieve & penale sancties, ambts-halve regularisatie - nood aan o.a. uitbouw kadaster en gegevensuitwisseling

INVORDERING: (heel) erg belangrijk —te optimaliseren via schuldvergelijking en internationale samenwerking

Multidisciplinaire samenwerking: heel erg nuttig!

=> Meer samenwerking nodig met FOD Financiën, FOD Economie, FOD Mobiliteit, Lokale en Federale Politie, regionale en federale (inspectie)diensten, sociale partners, gewesten en inspectiediensten uit andere lidstaten.

Bijdragefraude	Actualisatie: nieuwe inzichten - trends - noden	
Type fraude		
Criminele raakvlakken		
Ernstige en georganiseerde criminaliteit		
Betrokkenen		
Geldstromen naar buitenland		
Externe invloeden op fenomeen		
Methodologie handhaving: hoe de aanpak optimaliseren?	Preventie	
	Detectie	
	Controle	
	Sanctionering	
	Invordering	
Multidisciplinaire samenwerking: belang en met welke actoren is er meer samenwerking nodig?		
Andere noden (bv. juridische hangijzers, nodige wetswijzigingen, ...)		

3. Aanpak

Om sociale fraude efficiënter aan te pakken is een globale, multidisciplinaire en gecoördineerde aanpak nodig waarin samenwerking en gegevensuitwisseling centraal staan.

Vraag 19: SIOD streeft er voortdurend naar zijn werking en dienstverlening te verbeteren. In dit opzicht zijn het creëren van toegevoegde waarde en de aanpassing aan de vragen en behoeften van onze partners belangrijke elementen. Hoe kan SIOD de inspectiediensten verder ondersteunen? Wat zou uw dienst nodig hebben van SIOD?

Meer inzetten op het connecteren van de databanken van de verschillende overheden en inspectiediensten zodat er gericht kan gecontroleerd worden dankzij die data en het gebruik van nieuwe technologieën.

Vraag 20: Welke opleidingen zou u willen dat SIOD opzet in 2025-2026? Gelieve het doelpubliek en het doel van de opleiding te specificeren.